

2012. október –
2013. július

A MÉDIATARTALOMRA VONATKOZÓ ELŐÍRÁSOK A MÉDIATANÁCS GYAKORLATÁBAN

Mérték Médiaelemző Műhely

2013.11.19.

Az elemzésről

A Mérték Médiaelemző Műhely az új médiaszabályozás hatályba lépése óta készít elemzéseket a médiahatóság tartalmi kontrollt érintő gyakorlatáról. Az [első](#) és a [második](#) jelentésünk egyik fő állítása az volt, hogy a médiahatóság tevékenységét visszafogottság jellemzi: a szankcionáló határozatok száma, a kiszabott szankciók mértéke nem eredményez túlzott hatósági beavatkozást a szerkesztőségi gyakorlatba. Az eredmény pozitívan értékelhető a sajtószabadság szempontjából, másfelől kimondható, hogy az elmúlt három év jogalkalmazási gyakorlata nem igazolja a széles beavatkozási lehetőséget teremtő jogi környezet szükségességét.

Az elemzésekben azt is vizsgáljuk, hogy a médiahatóság jogalkalmazási gyakorlata kiszámítható tartalommal töltötte-e meg a követelményeket, azaz a jogszabály tartalmi bizonytalanságai ellenére sikerült-e kiszámíthatóbb működési keretet biztosítani a szolgáltatók számára. Az elemzésekben azonosítjuk a joggyakorlat legfontosabb értelmezési problémaköreit, és értékeljük a médiahatóság gyakorlatát.

A harmadik jelentésben a korábbiakhoz képest nagyobb súllyal foglalkozunk a hatóság döntéseit felülvizsgáló bírósági joggyakorlattal is, mivel több olyan ügy van, ahol már születtek bírósági döntések. Az elemzést nehezíti, hogy a bírósági joggyakorlat nehezen ismerhető meg. Ennek oka, hogy a Médiatanács csak esetlegesen hozza nyilvánosságra a honlapján a bírósági ítéleteket, és a birosag.hu honlap sem nyújt megbízható forrást. Bár rálátásunk valószínűleg közel sem teljes, a nehézségek ellenére megismert ítéletekből azért néhány jogértelmezési pont kirajzolódik.

A harmadik jelentés a 2012. október és 2013. július között született és nyilvánosságra hozott hatósági döntések, illetve a döntések felülvizsgálatáról szóló, időközben megszületett bírósági ítéletek vizsgálatára épül. Az összegző jelentés mellett három részletesebb írás készült a gyűlöletkeltés, emberi méltóság és kiegyensúlyozott tájékoztatás témakörében.

Az elemzéssel kapcsolatban további információ Nagy Krisztinától kérhető, a nagy.krisztina@mertek.eu címen.

Tartalom

Főbb megállapítások.....	3
A tartalomszabályozás gyakorlatának általános jellemzői	5
Gyűlöletbeszéd	6
Az emberi méltóság védelme	8
Internetes sajtótermékek.....	9
Bírósági joggyakorlat.....	9
Kiegyensúlyozott tájékoztatás követelménye.....	11
Releváns, ellentétes álláspont	12
Bírósági joggyakorlat.....	14
Gyermekevédelem.....	15

Főbb megállapítások

- A médiatartalom szabályozásával kapcsolatban továbbra is igaz a korábbi riportok egyik fő állítása: a médiahatóság előtt megforduló ügyek száma alacsony. Tíz hónap alatt nagyjából száznyolcvan elmarasztaló döntés született. A Médiatanács jogalkalmazói tevékenységének fő jellemzője a visszafogottság.
- Míg az első tartalomkontroll-jelentésben arról számoltunk be, hogy a hatóság által kiszabott szankciók nagy része egyszerű figyelmeztetés, addig a legutóbb vizsgált tíz hónapban az elmarasztaló döntések kétharmadában már bírságot szabott ki a Médiatanács. A hatóság működésének kezdetén a médiaszolgáltatók tiszta lappal indultak, a médiatartalomra vonatkozó korábbi jogsértéseik következmények nélkül maradtak az új rendben. A Médiatanács három éves fennállása során, a fokozatosság elvének konzekvens követésével mostanra azonban eljutott odáig, hogy a szankciók közül a bírságok vannak többségben, a pár tízezres büntetésektől egészen a húszmilliós összegig.
- A hatósági reakciót kiváltó ügýtípusok vizsgálata alapján továbbra is érvényes az a megállapítás, hogy a médiahatóság tartalomkontroll tevékenysége nem a jelenség szintű problémákra reagál, sok területen esetleges, kampányszerű, látványos beavatkozás jellemzően a heves társadalmi vitát is kiváltó egy-egy médiatartalom kapcsán történik.
- Továbbra is aránytalanul nagy szerep jut a médiahatóság tevékenységén belül a helyi, elsősorban közösségi rádiók és televíziók műsorkészítési gyakorlata, illetve a hatósági szerződésben és nyilvántartásban rögzített műsorvállalások monitorozásának. A jogsértést megállapító döntések száma ugyan csökkent, de a marasztaló határozatok harmadát még mindig ez az ügýtípus adja, ami a hatóság tevékenységének elvett fókuszát jelzi.
- A fennmaradó döntésekben a kiegyensúlyozottsághoz és a gyermekek védelméhez fűződő tartalmi szabályokat vizsgálta legtöbbször a Médiatanács. A gyermekvédelmi ügýtípuson belül ugyan nőtt a korhatár-kategóriába sorolással foglalkozó ügyek száma, de a vizsgálat fő iránya még mindig a műsorújságbeli jelölések ellenőrzése. A gyűlöletkeltésre és az emberi méltóság megsértésére alkalmas tartalmakkal kapcsolatos ügyek pedig csak ritkán kerülnek a médiahatóság elé.
- A kiegyensúlyozottsági panasszal élők körét illetően változatlan a tendencia, a vizsgált tíz hónapban a kérelmek 70 %-a ismét a Jobbiktól származott. Ami viszont az eddigiektől jelentősen eltér, hogy a kérelmek egyharmadában a Médiatanács helyt adott a panaszos kifogásainak. A marasztalással végződő eljárások mindegyikét a Jobbik kezdeményezte, és a Médiatanács a párt álláspontjának meg nem jelenítése miatt szankcionálta a médiaszolgáltatókat. Ehhez szorosan kapcsolódik, hogy az érdemi vizsgálat során a Médiatanács továbbra is figyelmen kívül hagyja a kiegyensúlyozottság elemeinek tekintett sokszínűségi, tényyszerűségi, időszerűségi és tárgyilagossági elvárásokat, csak azt vizsgálja, hogy megjelentek-e a szemben álló álláspontok. Ahogy a korábbi jelentésekben már kifejtettük, a kevés panasz és a kérelmezők szűk köre mind-mind arról árulkodik, hogy a kiegyensúlyozottsági követelmény jelenlegi jogintézményi

megoldása továbbra sem képes ellátni feladatát, nem járul hozzá a plurális médiakínálat kialakításához.

- Annak ellenére, hogy a gyűlöletkeltő közléseknek a nyilvánosságban való jelenléte az elmúlt három évben nem csökkent, a Médiatanács a gyűlöletbeszéd kérdését továbbra sem kezeli jelenséggként, ebben az időszakban sem indultak célvizsgálatok. Az egyetlen médiajogi beavatkozásra ezen a területen a nagy társadalmi vitát generáló Magyar Hírlapban megjelent Bayer Zsolt-publicisztika miatt került sor. A sajtóterméket a pénzbírság mellett egy, a törvénysértésről hírt adó közlemény közzétételére is kötelezte a Médiatanács.
- Az emberi méltóságot érintő ügykörben is csak egy elmarasztaló döntés született, a TV2 Mokka című műsora ellen, amiért a reggeli program egyik nyereményjátékában a Szita Bence-gyilkosság kapcsán, a lehetséges indítékokról szavaztatták a nézőket. A médiahatóság értékelése szerint a gyermekgyilkossággal foglalkozó műsor több ponton sértette a törvényt: az emberi méltóság tiszteletének hiánya mellett a kiskorú nézők védelmét célzó, és a kiszolgáltatott helyzetben lévő személyek bemutatására vonatkozó szabályok is sérültek. A médiaszolgáltató a hatóságtól 23 millió forintos bírságot kapott, melyet az elsőfokon eljáró bíróság részben felülbírált. A bíróság az emberi méltóság megsértésén túl nem találta jogsértőnek a tartalmat, ezért 12,5 millióra csökkentette a bírság összegét. .

A tartalomszabályozás gyakorlatának általános jellemzői

A korábbiakhoz képest nem változott a médiahatóság tartalomkontrollt érintő jogérvényesítő gyakorlata. Továbbra sem nőtt érdemben a jogsértést megállapító határozatok száma. A vizsgált tíz hónapban 180 közeli marasztaló döntést hozott a Médiatanács.

A döntések arányait tekintve valamelyest csökkentek a kis helyi médiumok jogsértéseit megállapító döntések, de ez az ügycsoport továbbra is meghatározó szerepet tölt be a médiahatóság tevékenységében. A határozatok valamivel több mint egyharmada a helyi, elsősorban közösségi rádiók és televíziók műsorkészítési gyakorlatához, a hatósági szerződésben és nyilvántartásban rögzített műsorvállalások alulteljesítéséhez kapcsolódott. A megállapított jogsértések több mint egynegyede a kiskorúak védelmében született, ugyanígy egynegyed részben reklámszabályok megsértését állapította meg a Médiatanács. A fennmaradó határozatok különböző témakörben, mint például emberi méltóság, kiegyensúlyozottság stb. születettek.

Vélhetően a törvényben rögzített fokozatos szankcióalkalmazás eredményeként a korábbi időszakhoz képest a szankciókon belül arányaiban nőtt a bírság kiszabása. A döntések kétharmadában bírságot alkalmazott a Médiatanács, a döntések egyharmada továbbra is egyszerű figyelmeztetés. Érezhetően növekedett a megállapított bírságok nagysága, megjelentek a többszázezres, milliós összegű bírságok, és született egy, az elmúlt két év gyakorlatában kirívó, 20 millió forint feletti szankcionáló döntés is.

A gyűlöletbeszéd kérdésében a hatóság gyakorlata nem változott, beavatkozásra ezen a területen csak egyszer került sor. A Médiatanács jogértelmezése egyértelműen azt mutatja, hogy a gyűlöletbeszéd médiajogi korlátai nem hatékonyak. Noha a gyűlöletkeltő közlések nyilvánosságban való jelenléte láthatóan nem csökkent az elmúlt években a médiahatóság továbbra sem foglalkozik jelenséggként a gyűlöletbeszéd kérdésével. Az elmúlt időszakban lefolytatott eljárások esetlegessége is azt mutatja, hogy a Médiatanács nem lát médiajogilag kezelendő konfliktust ezen a területen.

Az emberi méltóság sérelme ügyében – amelyet az új szabályozás kiemelt értéként kezelt – egy rendkívül látványos döntés született, amelynek a Médiatanács vélhetően – tekintettel a bírság nagyságára – határkijelölő funkciót tulajdonított. További jogi beavatkozásra nem került sor.

A nyilvánosság számára a társszabályozás, mint jogérvényesítő intézményrendszer továbbra sem érzékelhető. Noha a Médiatanács elfogadta a társszabályozó szervek esedékes féléves beszámolóját, az elfogadás tényén túl a Médiatanács honlapján további információ nem hozzáférhető. Ugyancsak szűkös az önszabályozó szervezetek társszabályozási tevékenységét érintő információk köre. Az Önszabályozó Reklám Testület monitoring tevékenységét leszámítva nem találtunk átfogó elemzést, és a négy társszabályozó szervezet honlapján a legfrissebb fellelhető ügy 2012. áprilisi.

Gyűlöletbeszéd

2012 októberétől 2013 júliusáig tartó időszakban nyolc esetben foglalkozott a Médiatanács gyűlöletkeltő tartalom vizsgálatával, ebből egy esetben állapította meg az Smtv. 17. § (1)-(2) bekezdéseinek a megsértését. Megjegyzendő, hogy ez volt a második alkalom,¹ amikor a 2011. január 1-jén hatályba lépett médiaszabályozás alapján szankciót alkalmazott gyűlöletkeltő tartalom közzététele miatt, és először állapított meg törvénysértést sajtótermék vonatkozásában.

A nyolc ügyből négy internetes sajtóterméket, illetve internetes tartalmat érintett, egy nyomtatott újságra vonatkozott, egy ugyanazon lap print és nyomtatott változatára, kettő pedig televíziós médiaszolgáltatásra.

A gyakorlatot áttekintve megállapítható, hogy a Médiatanács a médiajogi beavatkozás lehetőségét egyre szűkebbnek tekinti. A határozatok döntően a gyűlöletkeltés médiajogi és a büntetőjogi tilalmának elhatárolása köré szerveződnek. Ennek ellenére a médiajogi és a büntetőjogi beavatkozás közötti különbség, az önálló médiajogi tilalom alkalmazásának meghatározása továbbra sem egyértelmű, mivel a hatóság jogértelmezése egymásnak ellentmondó elemeket tartalmaz. A hatóság több határozatban is kifejtett álláspontja szerint a gyűlöletkeltés médiajogi és büntetőjogi megítélésénél azonos mérce szerint kell eljárni, ugyanakkor a Médiatanács szerint ez nem jelenti azt, hogy ami a büntetőjogban jogsértő, az a médiajogban is az, és fordítva. Ezt az ellentmondásos jogértelmezést illusztrálja a vizsgált időszakban az egyetlen elmarasztalással zárult ügy (Bayer-ügy), ahol a hatóság médiajogi szankciót alkalmazott, miközben a közösség elleni izgatás miatt indult büntető eljárást az ügyészség megszüntette.

Az elmarasztaló döntés – 802/2013. (V.8.) számú határozat – a Magyar Hírlap nyomtatott és online verziójában 2013. január 5-én megjelent „Ki ne legyen?” című írás miatt született. A cikk megjelenését követően éles társadalmi vita alakult ki az írásról, mivel a cikk szerzőjének a nagyobbik kormánypárthoz való kötődése miatt az ügy politikai dimenzióban is elhelyeződött. Az ügy kapcsán bojkott felhívást tett közzé huszonegy civil szervezet, amelyben felhívták a Magyar Hírlap hirdetőit, hogy a jövőben ne reklámozzanak az újságban, amíg a lap nem határolódik el a cikket jegyző Bayer Zsolttól. A szerző működésével kapcsolatban egyébként a korábbi médiatörvény alapján már született gyűlöletkeltés miatt jogsértést megállapító határozat, a szerző Echo tv-ben látható műsorában tett roma kisebbséget sértő, gyűlöletkeltésre alkalmas kijelentések miatt.

Az eset kapcsán a Médiatanács először állapította meg sajtótermék vonatkozásában gyűlöletkeltő tartalom tilalmának a megsértését. Szankcióként 250 ezer forint bírsággal

---

¹ Először az Smtv. alapján az Echo Tv-vel szemben szabott ki a Médiatanács 500.000 forint bírságot 153/2011.(IX.1.) számú határozatában, mert a Világpanoráma című műsorban a televízió megsértette az emberi méltóság tiszteletét előíró és a gyűlöletkeltés tilalmára vonatkozó rendelkezést. A szerkesztő jegyzetében arról értekezett, hogy a legnagyobb társadalmi problémát a magyarokat terrorizáló, ingyenélő emberszabású, bűnöző hajlamú romák és az őket bujtogató zsidó kisebbség jelentik.”

sújtotta a médiatartalom-szolgáltatót, és az újságnak a nyitóoldalon egy közleményt is közzé kellett tennie, amelyben tájékoztatja közönségét a törvénysértésről. Ugyan alapesetben sajtótermék esetén társszabályozás keretében zajlik a tartalmi szabályok megsértésének vizsgálata, ebben az ügyben, mivel a Magyar Hírlap nem tagja az önszabályozó szakmai szervezetnek, a Médiatanács járt el.

Az írásban a lap publicistája – egy súlyos bűncselekmény apropóján – a roma kisebbség „jelentős részét” bűnözésre hajlamos, kriminalizálódott, a társadalmi együttélés normáit elvető, Magyarország törvényeit rutinszerűen sértő, emberhez nem méltó viselkedést produkáló csoportként mutatta be. *„A tények pedig ezek: a cigányság jelentős része nem alkalmas az együttélésre. Nem alkalmas arra, hogy emberek között éljen. A cigányság ezen része állat, és állatként viselkedik”. „Az állatok meg ne legyenek. Sehogyan se. Ezt kell megoldani – de azonnal és bárhogyan!”* A Médiatanács szerint a cikkben kifejezett vélemény alkalmas volt a roma közösséggel szembeni gyűlölet keltésére, még akkor is, ha az nem a közösség egészére, „csak” jelentős részére vonatkozott. A „jelentős rész” ugyanis olyan általánosítás, amely a közösség egészére visszahat. A hatóság emlékeztetett rá, hogy ha az adott médiatartalom csak a közösség valamely tagjára, tagjaira vonatkozik, úgy nem lehet alkalmas a közösség egészével szembeni gyűlölet felkeltésére, de ha a sérelmet szenvedett csoportra, abban az esetben igen. Ráadásul a szerző a megoldásnak a megtorlást, az erőszakot, az önbíráskodást tartja, ami a demokratikus jogrenddel összeegyezhetetlen. *„A cikk által közvetített üzenet a Médiatanács álláspontja szerint elérte a jogsértés szintjét, hiszen – magában hordozva a roma kisebbséggel szembeni érzelmek felkorbácsolásának lehetőségét, illetve veszélyét – alkalmas volt nem csak a cigányság „jelentős részével”, de akár a teljes közösséggel szembeni gyűlölet felkeltésére.”*

Ebben az ügyben a Médiatanács a gyűlölködő szólás médiajogi határát – az Alkotmánybíróság értelmezését figyelmen kívül hagyva – a büntetőjogi határhoz képest eltérően húzta meg. Úgy ítélte meg, hogy a médiajogi jogsértésnél „nem tényállási elem, hogy a gyűlölet érzete a közönségben valóban kialakuljon, és ebből következően még kevésbé az, hogy a megtámadott közösséget tényleges – fizikai – sérelem vagy fenyegetés érje.” A bírósági joggyakorlat ezzel szemben az, hogy a büntetőjogi fellépés akkor indokolt, ha a gyűlölködő közlés valamely csoporttal szemben aktív erőszakra ingerel, azaz az erőszak alkalmazása közvetlenül fenyeget.

Az emberi méltóság védelme

A 2012 októbere és 2013 júliusa között született és nyilvánosságra hozott határozatok elemzése alapján nincs változás a médiahatóság joggyakorlatában: a hatóság visszafogottan avatkozik be a tartalomba, az ügyek csaknem kizárólag bejelentésre indulnak, maga a hatóság nagyon ritkán kezdeményez vizsgálatot.

Ebben az időszakban egy elmarasztaló határozatot hozott a Médiatanács az emberi méltóság megsértése miatt. Ezen kívül még négy esetben tárgyalta a hatóság az emberi méltóság sérelmét felvető ügyet, de ezek az eljárások elmarasztalás nélkül értek véget.

Az elmarasztaló határozat televízióval (TV2) szemben született, a többi tárgyalta ügyből kettőben televízió (Hír TV, M1), a másik kettőben pedig online sajtótermék (hirado.hu, delmagyar.hu) volt érintett.

A vizsgált időszakban az egyetlen, szankció kiszabással zárult eljárás a TV2 ellen, a 2012. november 7-i Mokka című műsorban sugárzott nagy közfelháborodást keltett nyereményjáték és a reggeli Tények műsor miatt, hivatalból indult. A telefonos nyereményjátékban a kiskorú Szita Bence meggyilkolásának lehetséges indítékairól szavaztatták a nézőket, akik különböző kiállítás és wellness belépőket nyerhettek. A Médiatanács álláspontja szerint a vizsgált műsorszegmensekkel „a Médiaszolgáltató olyan alapvető normát hagyott figyelmen kívül, mint a kiskorúak emberi méltóságához való joga, amely alapérték tisztelete a társadalmi együttműködés egyik fő fundamentuma”. A Médiatanács egyértelműsítette, hogy „az olyan médiatartalmak, amelyek figyelmen kívül hagyják a személyhez fűződő jogokat egy kiskorú gyermek tragédiájának a vizsgált műsorrészlethez hasonló kontextusban (...) történő bemutatása során, nem pusztán a konkrét tartalomban szereplő kiskorú vagy hozzátartozói személyiségi jogait sérthetik, hanem sértik az emberi méltóság „intézményes” védelméhez, az emberi méltóság kultúrájának megóvásához fűződő közösségi érdeket, és így az Smtv. 14. § (1) bekezdését is.”

A határozat az áldozat kisfiú felfokozott lelkiállapotban nyilatkozó édesanyjának a szerepeltetése miatt, a kiszolgáltatott helyzetben lévő személyek öncélú, sérelmes bemutatását tiltó rendelkezés megszegését is megállapította. A Médiatanács kiemelte, ez az előírás független az önrendelkezési jog meglététől vagy annak gyakorlásától. Számára a lényeg az volt, hogy a médiaszolgáltató az édesanyát olyan állapotban ábrázolta, amikor egyértelműen megalázó, kiszolgáltatott helyzetben volt. Bemutatására öncélúan, a nézők érzelmeinek fokozása céljából került sor, hiszen nyilatkozata új információt nem tartalmazott, a csatorna a lelkiállapotát kihasználva készítette el vele a riportot.

A Médiatanács összesen 23 millió forintos bírságot szabott ki, ami eddigi gyakorlatában egyetlen program vonatkozásában súlyos büntetésként értékelhető. Az összeg három szankcióból tevődött össze: 10 millió forint bírságot szabott ki a hatóság a kiskorúak védelmére vonatkozó szabályok megsértése miatt, 12,5 millió forintot az emberi méltóság tiszteletének a sérelme miatt és 500.000 forintot a kiszolgáltatott helyzetben lévők öncélú,

sérelmes bemutatása miatt. (A bírósági felülvizsgálat során az I. fokú döntésben a bíróság felülbírált a hatóság álláspontját, a II. fokú döntés még nem ismert.)

Internetes sajtótermékek

A vizsgált időszakban két internetes sajtótermékre vonatkozó bejelentés² alapján indult eljárás. A hatóság mindkét ügyben a hatáskörének a hiányát állapíthatta meg. Ennek oka, hogy az Alkotmánybíróság a 165/2011. (XII.20.) számú határozatában a nyomtatott és internetes sajtótermékek esetében az emberi jogok és az emberi méltóság tiszteletének a védelme feletti hatósági tartalomkontrollt lehetővé tevő szabályt megsemmisítette.

Bírósági joggyakorlat

A médiatanácsi határozatok bírósági felülvizsgálata egységes képet mutat abban a tekintetben, hogy az emberi méltóság tiszteletének a sérelmét milyen esetekben látja a bíróság médiajogi alapon megvalósultnak. A 2011-ben bevezetett médiaszabályozás alapján eddig öt esetben állapította meg a hatóság az emberi méltóság tiszteletének a sérelmét, mindannyiszor televíziós médiaszolgáltatóval szemben, ebből egy kivételével minden ügyben bírósági felülvizsgálatra került sor. A bíróság ezeket az eseteket a Médiatanáccsal egyezően ítélte meg, megállapítva, hogy jogos volt a hatósági fellépés, a közérdekű igényérvényesítés a közönség érdekében.

Bírósági megerősítést kapott az a médiatanácsi megközelítés, hogy a hatósági beavatkozás kiemelt területe, ha kiskorú emberi méltósága sérül. A bíróság jogszerűnek tartotta³ a Médiatanács – korábbi jelentésünkben elemzett – 417/2012. (II.29.) számú határozatát, amelyben kiskorú emberi méltóságát nem tisztelő médiaszolgáltatói magatartás miatt szankcionálta a TV2-t.⁴ Ebben a döntésben azt is kiemelte a bíróság, hogy a hatóság közigazgatási jogköre a közérdeket védi, ami a perbeli határozat esetében az, hogy „a tömegkommunikációval a médiaszolgáltatásokban ne lehessen megsérteni a gyermekek emberi méltóságát, mert az hátrányosan hat a közvéleményre, mert ily módon mások jogainak a sérelme is megvalósul.”

Hasonlóan elfogadta a Médiatanács jogértelmezését a bíróság a személyhez fűződő jogok megsértése miatti fellépést elutasító médiahatósági határozatok kapcsán. Két olyan bírósági végzést ismerünk, amelyekben a bíróság kimondta, hogy jogszerű volt a hatósági eljárás

² A hirado.hu 2012. augusztus 16-i *Halálán van a tömeges esküvőiről hírhedt dél-koreai szekta feje* című cikke A delmagyar.hu M5-ös autópályán történt halálos balesetről - amelyben Lázár János fideszes politikus is érintett volt – beszámoló 2012. október 24-i cikkéhez fűzött olvasói hozzászólások miatt a politikus kérelemmel élt, mert álláspontja szerint a kommentek sértették az emberi méltóságát.

³ 20.K.31156/2012/12. ítélet

⁴ A TV2 Mokka és benne a Tények egyik 2011. szeptemberi adásában egy Csongrád megyei tanyán történt gyilkosságot dolgoztak fel. Egy négygyermekes 41 éves asszonyt ölte meg 19 éves szeretője. A műsorban a kiskorú gyerekeket emberi méltóságot sértő módon mutatták be, meséltették őket édesanyjuk szenvedélybetegségéről, szerelmi életéről.

mellőzése, mert a kizárólag személyiségi jogvédelmet igénylő esetben a Médiatanács nem léphet fel. A korábbi jelentéseinkben elemzett döntésekben⁵ a hatóság úgy foglalt állást, hogy a közérdek sérelmét nem eredményező, csak egyéni jogsérelmet megvalósító esetekben azért nincsen helye a médiahatósági eljárásnak, mert a Médiatanács nem korlátozhatja az önrendelkezési jogot, nem léphet fel mások egyéni jogainak védelmében, ezeket az igényeket egyéni módon kell bíróság előtt érvényesíteni.

Az emberi méltóság védelme témakörében egy esetben bírálta felül a bíróság a Médiatanács jogértelmezését. A bíróság szerint a Médiatanács tévesen értelmezte és alkalmazta a kiszolgáltatott helyzetben lévők öncélú bemutatását tiltó rendelkezést (Smtv. 14. § (2)) a már említett 169/2013. (I.30.) számú határozattal elbírált ügyben. Az elsőfokú ítélet⁶ – amely az emberi méltóság sérelmét megvalósultnak, a kiskorúak védelmére vonatkozó rendelkezések megsértését és az Smtv. 14. § (2) megsértését megalapozatlannak találta (és így a 23 millió forintos bírság 12,5 millió forintra csökkent) – rögzítette, hogy a törvényhely azok ábrázolását tiltja, akik kiszolgáltatott vagy megalázó helyzetük okán a bemutatásba beleegyezni nem tudtak. A vizsgált riportban azonban nem ez történt, a meggyilkolt kiskorú édesanyja beleegyezett a szereplésbe, sem kiszolgáltatott, sem megalázott helyzetben nem volt, gyermeke elvesztését siratta, gyászolt, ami nem olyan állapot, amitől a nézőket óvni kellene.

---

⁵ 773/2012. (IV.25.) sz. határozat, 905/2012. (V.16.) sz. határozat

⁶ 24.K.30.776/2013/9. sz. ítélet

Kiegyensúlyozott tájékoztatás követelménye

A vizsgált időszakban a Médiatanács harminchárom esetben tárgyalt kiegyensúlyozottsági ügyet, ebből négyet fellebbezés következményeként, a többit elsőfokú hatóságként. Ezen kívül – a nyilvánossá tett hivatali határozatok alapján – még két esetben döntött a Hivatal kiegyensúlyozottsági kérelemről.⁷

A kérelmezők körét illetően elmondható, hogy továbbra is a Jobbik él ezzel a jogintézménnyel, a panaszok 70%-át ez a párt nyújtotta be. Más szereplőtől mindössze tíz panasz érkezett.⁸

Huszonhét elutasító döntés született, a kiegyensúlyozottság sérelmét tizenkét esetben állapította meg a hatóság.⁹

A joggyakorlat alapján megállapítható, hogy a plurális médiakínálat megteremtésének eszközeként definiált kiegyensúlyozottsági követelmény jelenlegi jogintézményi megoldása nem tölti be a jogalkotói célt, nem segíti a demokratikus közvélemény megfelelő működését. Társadalmi beágyazottsága továbbra is alacsony, kevés panasz érkezik, a jogintézmény egyetlen párt politikai kommunikációjának lett az eszköze.

Változás, hogy a korábbi jelentéseinkhez viszonyítva határozott növekedést mutatnak a kiegyensúlyozott tájékoztatás sérelmét megállapító határozatok. Míg az első jelentésünkben feldolgozott ügyek azt mutatták, hogy a hatóság a kérelmek töredékében állapítja meg a törvénysértést, és nem emelkedett ez az arány a második jelentésben tárgyalt jogalkalmazás esetében sem az egyötöd fölé, 2012 októbere és 2013 júliusa között a kiegyensúlyozottsági kérelmek egyharmadának helyt adott a Médiatanács. (A Hivatal hatáskörébe tartozó ügyekben pedig minden alkalommal megállapították a jogsértést.) A kérelmeknek helyt adó, a kiegyensúlyozott tájékoztatás megsértését megállapító határozatok mindegyike a Jobbik kifogására indult eljárásban született, és a párt álláspontjának elmaradása miatt állapította meg a Médiatanács a kiegyensúlyozottság sérelmét.

A hatósági jogértelmezés nem változott abban a tekintetben, hogy a Médiatanács a kiegyensúlyozott tájékoztatás elbírálásánál kizárólagos szempontként azt vizsgálja, hogy megjelentek-e a releváns, ellentétes vélemények. Konkrétan a hatóságnak legtöbbször abban kellett döntenie, hogy a Jobbik elmaradt véleménye szükséges volt-e a tájékoztatás kiegyensúlyozottságához, a meg nem jelenített vélemény mennyiben hasonlított a

⁷ Az Mttv.181. §-a megosztotta a kiegyensúlyozottsági ügyek elbírálását a Médiatanács és a Hivatal között. Eszerint a kiegyensúlyozottsági kérelmek elbírálására a jelentős befolyásolási képességgel rendelkező (JBE) és a közszolgálati médiaszolgáltatók médiaszolgáltatásai esetében a Médiatanács, más médiaszolgáltatások vonatkozásában a Hivatal rendelkezik hatáskörrel. A Hivatal döntése ellen a Médiatanácsához lehet fellebbezni, a Médiatanács határozatával szemben bírósági felülvizsgálat lehetséges.

⁸ A kilenc panasz közül négyet ugyanaz a környezetvédő szervezet nyújtott be, amelyik már a korábbi médiatörvény alapján működött Panaszbizottság előtt is igen aktív volt.

⁹ Három határozat elutasító és megállapító döntést is tartalmazott, mert a kiegyensúlyozottsági kérelem különböző műsorszámokra vonatkozott.

műsorokban közzétett álláspontokhoz, illetve milyen mértékben különbözött tőlük. A sokoldalúság, a tényyszerűség, időszerűség és tárgyilagosság vizsgálata a hatóság szerint továbbra sem kiegyensúlyozottsági kérdés. Ezzel szemben a bíróság következetesen úgy foglal állást,¹⁰ hogy a kiegyensúlyozott tájékoztatásnak a sokoldalúság, tényyszerűség, időszerűség és tárgyilagosság követelményének is meg kell felelnie.

Több bírósági ítélet hivatkozik a BH 2007. évi 253. számú egyedi döntésre, amelyben a Legfelsőbb Bíróság – a korábbi médiatörvény vonatkozásában – megerősítette, hogy a kiegyensúlyozott tájékoztatás fogalmába a sokoldalúság, a tényyszerűség, az időszerűség és a tárgyilagosság követelménye is beleértendő. Ennek az értelmezésnek az alkalmazására a konkrét perekben nagyon ritkán kerül sor, hiszen nincsen olyan kereseti kérelem, amely a hatóság döntését e követelmények érvényesítése érdekében támadná a bíróság előtt. Azokban az ügyekben, ahol a bíróság állást foglalt a kiegyensúlyozottsági követelmények vizsgálatáról, mindig azt hangsúlyozta, hogy akkor jogszerű a tájékoztatás, ha a sokoldalúság, tényyszerűség, időszerűség, tárgyilagosság követelményeinek is megfelel.

A vizsgált időszakban módosult a kiegyensúlyozottsági követelmény törvényi szabálya. A 2013. áprilisi törvénymódosítás¹¹ óta szövegszerű előírásként a médiaszolgáltatók kötelesek kiegyensúlyozottan tájékoztatni, ám az ennek elemeiként nevesített sokoldalú, tényyszerű, időszerű, tárgyilagos tájékoztatás követelménye kikerült a jogszabályból. Kérdéses, hogy az eddig is szűkítő, a minőségi jellemzőkre, a kontextusra kevés figyelmet fordító médiahatósági gyakorlat a jogszabály változás eredményeként hogyan alakul. Figyelembe veszi-e a médiahatóság a jogalkalmazás során a törvény indokolását,¹² amely egybecseng a korábbi bírói gyakorlattal, vagy még inkább formálissá teszi a vizsgálatot.

Releváns, ellentétes álláspont

A médiahatóság döntéseiben meghatározó az az érvelés, hogy a kiegyensúlyozottság vizsgálatánál kizárólag önmagában az eltérő vélemény, az eltérő álláspont hiánya alapozza meg a jogsérelem megállapítását. Azaz nem a közlés egészének, és kontextusának vizsgálata, hanem az akár „egymástól függetlenül” létező álláspontok összemérése a jogalkalmazó feladata. Korábbi [jelentésünkben](#) már részletesen értékeltük ennek az értelmezésnek a hibáit. Az az indokolás, amely az újabb döntésekben is megjelenik: „Amennyiben több szervezet, társadalmi csoport, párt is ugyanazt az álláspontot képviseli egy adott ügyben és azok között releváns különbségek nem fedezhetők fel, abban az esetben elég csak egy szervezet vagy csoport álláspontját megjeleníteni.” (471/2013. (III.20.) álláspontunk szerint nem szolgálja a

¹⁰ 20.K.31.118/2013/9. sz. ítélet és 3.K.27.262/2012/7. sz. ítélet

¹¹ 2013. évi XXXIII. törvény 1. § (2013. április 5.) „A sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény 13. §-ában a "sokoldalúan, tényyszerűen, időszerűen, tárgyilagosan és kiegyensúlyozottan" szövegrész helyébe a "kiegyensúlyozottan" szöveg lép.”

¹² A törvény indokolása szerint a szöveg módosulása valójában nem jelent szűkítést „tekintve, hogy a kiegyensúlyozottság a bírói gyakorlat szerint olyan átfogó kategória, amely az említett elemeket is magában foglalja.”

kiegyensúlyozottsági követelmény törvényben megfogalmazott célját, a közönség plurális tájékozódási lehetőségeit.

Noha a vizsgálat fő kérdése a releváns, ellentétes álláspont értékelése, a Médiatanácsnak a relevancia vizsgálatához nincsen egzakt módon megfogalmazott szempontrendszere. A határozatok egy részében azt az ellentétes véleményt megfogalmazó álláspontot tekinti relevánsnak, amelynek bemutatása elengedhetetlenül szükséges ahhoz, hogy a közönség az adott ügyben megfelelően, minden fontos információ birtokában foglalhasson állást. A releváns véleménynek a kifogásolt tartalomhoz szorosan kell kapcsolódnia, és lényegileg kell különböznie a többi megjelenített állásponttól. Vannak azonban olyan határozatok is, amelyek szerint a tájékoztatás kiegyensúlyozottságához a kapcsolódó, ellentétes és releváns vélemények bemutatása szükséges. Ebben az értelemben azonban definiálatlan marad, miben rejlik a releváns álláspont, amely nem ugyanaz, mint a kapcsolódó ellentétes (eltérő) vélemény.

Az ügyeket áttekintve találunk olyan eseteket, ahol a hatóság döntése nem kifogásolható. Vannak azonban olyan ügyek is, ahol véleményünk szerint nem mérlegelt helyesen a Médiatanács, amikor megállapította a kiegyensúlyozottság megsértését. Ezek közé sorolható például az az eset, amikor Médiatanács a 160/2013. (I.30.) számú határozatban elmarasztalta a TV2-t, kiegyensúlyozatlannak ítélve a csatorna 2012. december 2-án sugárzott hírműsorát. A Tényekben a Tüntetés a rasszizmusról című összeállítás volt látható, melynek apropója egy jobbikos politikus parlamentbeli rasszista felszólalása volt. A híryanagban röviden bejátszották a parlamenti felszólalást, illetve beszámoltak a Kossuth téren tartott tüntetésről, a fideszes, a szocialista, az LMP-s és az Együtt 2014 politikusok tüntetésen elhangzott rasszizmust elítélő felszólalásairól.

A Jobbik elnöke az MTI-nek közleményben reagált a tüntetésre, melyben leszögezte, hogy a felszólalók beszédeiből a gyűlölet és a magyarság valós problémáival kapcsolatos érzéketlenség sugárzott, „és az ország valós problémája nem a sárga csillag, hanem a sárga csekk és a magyar emberek rabszolgahelyzete saját hazájukban”. A hatóság úgy ítélte meg, hogy az elmaradt közlés szorosan kapcsolódott a hír tartalmához, releváns vélemény volt. A döntés szerint a Jobbik ezen álláspontjának ismertetése nélkül a műsorszám kiegyensúlyozatlan volt, mert „a hírösszefoglalóban szereplő vélemények mindegyike elítélte a rasszizmust, illetve erőteljes kritikát fogalmazott meg a képviselő által elmondottakkal kapcsolatban, ezzel ellentétes, vagy ettől eltérő felfogás nem jelent meg a műsorszámban.” A Médiatanács jelen ügyben tehát úgy látta, a demokratikus közvélemény csorbát szenved, ha nem ismerhető meg a Jobbik szélsőséges álláspontja.

Az ügy érdekessége, hogy a határozat ellen a médiaszolgáltató nem kért bírósági felülvizsgálatot, beolvasta a hatóság elmarasztaló közleményét.

Bíróági joggyakorlat

Általánosságban elmondható, hogy a médiahatósági kiegyensúlyozottsági döntések bírósági felülvizsgálata közel sem mutat olyan egységes képet, mint például az emberi méltósággal kapcsolatos hatósági határozatoké. Míg alapvetően a bírósági joggyakorlat alátámasztja a Médiatanács jogértelmezését abban, hogy a tájékoztatás kiegyensúlyozottságához a releváns álláspontok megjelenítése elengedhetetlen, néhány esetben megváltoztatta a hatóság határozatát, mert a konkrét ügyekben a hiányolt véleményt a hatósággal ellentétesen ítélte különbözőnek vagy kapcsolódónak.¹³

Korábbi jelentésünkben már említettük a Médiatanács 1221/2012. (VII.5.) számú határozatát, amelyben a hatóság nem találta kiegyensúlyozottnak a TV2 és az RTL Klub június 6-i hírműsorait, mert a Schweitzer Józsefet ért utcai atrocitásról készített összeállításban nem számoltak be a Jobbik álláspontjáról. A Médiatanács által hiányolt véleményben a párt arra utalt, hogy a kormánynak ugyanilyen vehemenciával kellene védelmeznie a határon túli magyarokat, mint az állítólag megtámadott idős rabbit. A Médiatanács ezt a megszólalást az ügy bemutatásához szükséges releváns álláspontnak tekintette, ami sajátos értelmezése a demokratikus közvélemény működését biztosító kiegyensúlyozott tájékozódás követelményének. A hatóság döntését a Fővárosi Ítéltábla hatályon kívül helyezte. Ítéletében megállapította, hogy a Jobbik nem tagadta az incidenst, az általa ismertetni kért nyilatkozat nem minősült ellentétes álláspontnak, így nem volt kiegyensúlyozatlan a tájékoztatás. A másodfokú ítéletben a Kúria helybenhagyta az elsőfokú döntést és az indokolásban azt is hangsúlyozta, hogy a Médiatanács által elvárt tájékoztatás ténylegesen ellentétes a korábbi hatósági gyakorlattal, amely alapvetésnek tekintette a kiegyensúlyozottsági kérelmek elbírálásánál a szerkesztői szabadságot, azt, hogy a médiaszolgáltatók saját maguk dönthetik el, hogy miről számolnak be.

---

¹³ Ilyen például a 3.K.30.142/2013/6. sz. ítélet a 2209/2012. (XII. 12.) sz. másodfokú médiatanácsai határozat ügyében

Gyermekevédelem

A vizsgált időszakban összesen negyvenhét elmarasztaló döntés született, és a döntések fele-fele arányban oszlottak meg aszerint, hogy figyelmeztetést alkalmazott a hatóság, vagy bírságot szabott ki.

Korábbi jelentésünkben rögzítettük, hogy az akkori időszakban a jogsértést megállapító döntések aránytalansága jellemezte a gyakorlatot. A döntések meghatározó része a műsorújságban elmaradt korhatár besorolási jelölésekkel foglalkozott, és a tartalom korhatári besorolásának hibáiról szóló határozatok csak elvétve fordultak elő. A most vizsgált időszakban a műsorújsági jelölés továbbra is fontos szerepet tölt be a médiahatóság kontrolltevékenységében, de valamelyest nőtt a helytelen besorolásokat megállapító határozatok száma. Az ügyek többségét kitevő téves korhatári besorolás, illetve a nem megfelelő időpontban való vetítés elsősorban a 16 éven aluliaknak nem ajánlott kategóriával kapcsolatban merült fel. A marasztalások fele ezt a besorolást érintette, de jelentős volt a 18 éven aluliaknak nem ajánlott kategóriával összefüggésben megállapított jogsértések száma is. Úgy tűnik a tartalomszolgáltatók számára a 6 éven aluliaknak nem ajánlott kategória alkalmazása jelenti a legkisebb problémát, itt mindössze egy esetben állapított meg jogsértést a hatóság. A korábbiakhoz képest a jogsértések most elsősorban az önálló filmalkotások besorolásai kapcsán kerültek megállapításra.

Az egyetlen kiugróan magas bírság (10 millió forint összeggel) egy gyermekgyilkosság körülményeiről szóló korábban már bemutatott beszámoló nem megfelelő korhatári besorolása miatt került kiszabásra. A bíróság azonban a felülvizsgálat során az I. fokú döntésében a jogsértést nem látta megalapozottnak, és törölte a megállapított szankciót. A többi esetben a bírságok jellemző összege 50.000 Ft és 1 millió Ft között mozgott.